

# BENDRAI KONTROLIUOJAMŲ ŪKIO SUBJEKTŲ TEISINIO REGULIAVIMO POKYČIAI NAUJAJAME KONKURENCIJOS ĮSTATYME, ARBA KĄ PERĖMĖME IŠ EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS?

**Lauras Butkevičius**

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto  
Viešosios teisės katedros lektorius  
Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės instituto narys  
socialinių mokslų daktaras  
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius  
Tel. (+370 5) 236 61 75  
El. paštas: lauras.butkevicius@tf.vu.lt

*Straipsnyje analizuojami naujausi Konkurencijos įstatymo pakeitimai, susiję su bendrai kontroliuojamais ūkio subjektais, bandoma nustatyti ir įvertinti naujojo teisinio reguliavimo priežastis ir tikslus, parodomi teisinio bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų reguliavimo modelio derinimo su ES modeliu ypatumai.*

*This article analyses the latest amendments to the Law on Competition which concern joint ventures and seeks to reveal and assess the reasons and purposes of the new legal regulation, as well as shows specifics of harmonisation of the Lithuanian model of legal regulation of joint ventures with that of the European Union.*

## Įvadas

Ankstesniame autoriaus straipsnyje [77] rašyta, kad Seimui buvo pateiktas svarstyti Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo *inter alia* buvo ketinama pakeisti bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų teisinį reguliavimą. 2012 m. kovo 22 d. Seimas pakeitė Konkurencijos įstatymą ir jį išdėstė nauja redakcija, o Konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatymas [6] įsigaliojo 2012 m. gegužės 1 d. (su tam tikromis išimtimis). Taigi nuo šios datos Lietuvos konkurencijos teisėje atsirado naujas, bet Europos Sąjungos (toliau – ES) teisėje gana seniai

žinomas visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto (angl. *full-function joint venture*) institutas.

Šiame straipsnyje pateikiamas naujojo teisinio reguliavimo priežasčių, tikslų ir paties turinio vertinimas, taip pat atskleidžiamas visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto instituto turinys ES teisėje, taip bandant numatyti galimus naujų teisės normų aiškinimo ir taikymo sunkumus Lietuvoje. Kartu siekiama atsakyti į kelis esminės svarbos klausimus: kodėl perėmėme naują institutą iš ES teisės, kaip tai buvo atlikta ir ką iš tiesų perėmėme? Kadangi teisės aiški-

nimo ir taikymo praktikos nagrinėjamoje srityje Lietuvoje kol kas nėra, straipsnyje daugiausia dėmesio skiriama ES teisės analizei, siekiant parodyti naujai įtvirtinto teisinio reguliavimo galimas visų pirma teorines ir, be abejo, teisei praktikai aktualias problemas. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad šiuo straipsniu nesiekama pateikti visa apimančio ir išsamaus visapusiškai funkcionuojančių ir bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų teisinio reguliavimo ES konkurencijos teisėje tyrimo. Dėl ribotos straipsnio apimties pristatant naują institutą apsiribojama svarbiausių probleminių klausimų identifikavimu ir jų analize. Be to, straipsnyje nėra nagrinėjamas Lietuvos ir ES konkurencijos teisės normų taikymas bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų sukeliams koordinuotiems padariniams (angl. *coordinated effects* arba *spill-over effects*). Šiuo požiūriu Lietuvos teisė nebuvo suderinta su ES teise, bet su tuo susijusius klausimus bus galima paanalizuoti kitame straipsnyje.

## **1. Teisinio bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų reguliavimo modelio (su)derinimo su ES modeliu ypatumai**

Tarybos 2004 m. sausio 20 d. reglamento Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės [1] (toliau – Reglamentas Nr. 139/2004) 3 straipsnio 4 dalyje kaip atskira koncentracijos forma išskiriamas nuolat savarankiško ekonominio subjekto (angl. *autonomous economic entity*) funkcijas vykdančio bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto kūrimas. Minėta reglamento nuostata nustato: „bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto, nuolat atliekančio visas savarankiško ekonominio subjekto funkcijas, sukūrimas laikytinas koncentracija

1 dalies (b) punkto prasme.“ Taigi esminė Reglamento Nr. 139/2004 taikymo bendrai kontroliuojamiems ūkio subjektams sąlyga yra ta, kad šie subjektai po koncentracijos įgyvendinimo privalo nuolat vykdyti savarankiško ekonominio subjekto funkcijas. Analogiškas reikalavimas buvo įtvirtintas ir ankstesniame koncentracijų kontrolės reglamente – Tarybos 1989 m. gruodžio 21 d. reglamente Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės [2] (toliau – Reglamentas Nr. 4064/89). Europos Komisija (toliau – Komisija) savo praktikoje tokią koncentracijų kontrolės nuostatų taikymo sąlygą atitinkančius bendrai kontroliuojamus ūkio subjektus įvardija kaip visapusiškai funkcionuojančius ir bendrai kontroliuojamus ūkio subjektus.

Konkurencijos įstatymo [7] 3 straipsnio 4 dalies, įtvirtinančios koncentracijos sąvokos apibrėžimą, 2 punktą buvo papildytas taip (naujoji formuluotė citatoje paryškina): „koncentracija – tai <...> kontrolės įgijimas, kai tas pats fizinis asmuo ar tie patys fiziniai asmenys, kurie turi vieno ar daugiau ūkio subjektų kontrolę, arba ūkio subjektas ar keletas ūkio subjektų, veikdami susitarimo pagrindu, kartu steigia naują ūkio subjektą (*išskyrus atvejus, kai toks naujas ūkio subjekto neatlieka autonomiško ūkio subjekto funkcijų*) arba įgauna kito ūkio subjekto kontrolę išsigydami įmonę ar jos dalį, visą ūkio subjekto turtą ar turto dalį, akcijas ar kitus vertybinius popierius, balsavimo teises, sudarydami sutartis ar kitu būdu.“ Šiuo pakeitimu nacionalinė konkurencijos teisė akivaizdžiai orientuojama į minėtą ES egzistuojanti teisinį reguliavimą (nors tai ir nėra tiesiogiai nurodoma Konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatymo rengimo medžiagoje). Iki nagrinjamų pakeitimų

įsigaliojimo Konkurencijos įstatyme bendrai kontroliuojami ūkio subjektai nebuvo išskiriami kaip atskira koncentracijos forma: jie neprivalėjo atitikti ES teisėje įtvirtintų savarankiškumo ir veiklos nuolatiniu kriterijų.

Taigi visų pirma kyla klausimas, kokios priežastys lėmė Konkurencijos įstatymo pakeitimą ir ko buvo siekiama derinant nacionalinę teisę su ES teise? Deja, aiškaus atsakymo į šiuos klausimus nėra. Apie nagrinėjamą pakeitimą ir jį nulėmusias priežastis įstatymo projekto aiškinamajame rašte [9] nėra užsimenama, o viešos diskusijos šiuo klausimu nebuvo. Aiškinamojo rašto 4.5 dalies trečioje pastraipoje nurodoma: „Projektu taip pat daromi kiti nesudėtingi Konkurencijos įstatymo pakeitimai ir patikslinimai, kurie yra būtini, atsižvelgus į Konkurencijos tarybos veiklos, taikant Konkurencijos įstatymą, patirtį.“ Taigi bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų teisinio reguliavimo pakeitimas, matyt, pateko į aiškinamajame rašte nurodomą „kitų nesudėtingų Konkurencijos įstatymo pakeitimų ir patikslinimų“ kategoriją. Galima abejoti, ar iš esmės pakoreguotas teisinis reguliavimas (nors ir atliktas trumpą formuluotę įterpus į koncentracijos sąvokos apibrėžimą), laikytinas nesudėtingu įstatymo pakeitimu. Tenka apgailėstauti, kad įstatymo projekto rengėjai nepaaiškino pakeitimą nulėmusių priežasčių ir siekiamų tikslų. Iš tiesų būtų buvę tikslinga paaiškinti, pvz., ar Konkurencijos taryba dažnai susidurdavo su situacijomis, kai būdavo steigiama bendrovė, kuri savarankiškai neveikdavo rinkoje ir atlikdavo tik ją įsteigusį asmenų nustatytas funkcijas. Juk buvo galima pateikti su tuo susijusios statistikos. Siekiant teisinio aiškumo, įstatymo rengimo medžiagoje taip pat buvo

galima paprasčiausiai nurodyti, kad nagrinėjamu pakeitimu siekiama perimti iš ES konkurencijos teisės visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutą, nes dabar tokią išvadą galima daryti tik remiantis kiek išsamesne ES ir Lietuvos teisės analize. Galima spėti, kad pagrindinė pakeitimą lėmusi priežastis buvo ta, kad Lietuva buvo viena iš nedaugelio ES valstybių narių, kuriose neegzistavo visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutas. Šis institutas ES valstybių narių nacionalinėse konkurencijos teisės sistemose yra labiau taisyklė nei išimtis: atrodo, kad dabar tik Vokietijos, Lenkijos ir Jungtinės Karalystės teisė išsiskiria iš bendro valstybių narių nacionalinių konkurencijos teisės sistemų konteksto [87].

Akivaizdu, kad Konkurencijos įstatymo pakeitimas rodo bendrąsias Lietuvos konkurencijos teisės derinimo su ES konkurencijos teisės nuostatomis tendencijas, o nagrinėjamo instituto perėmimas gali būti vertinamas kaip daugelyje ES valstybių narių veiklą vykdančiams verslo subjektams svarbaus nuspėjamumo principo įgyvendinimas. Be to, ES konkurencijos teisės normos ir jų aiškinimo bei taikymo praktika buvo ir išlieka orientyru valstybėms narėms kuriant ir tobulinant savo nacionalines konkurencijos teisės sistemas – neatsitiktinai valstybių narių nacionaliniai koncentracijų kontrolės režimai taip pat daugiausia atitinka ES koncentracijų kontrolės modelį. Tačiau derinant nacionalinę teisę reikia atsižvelgti į tai, kad ES teisė nedraudžia valstybėms narėms turėti nacionalinius koncentracijų kontrolės režimus [82, p. 51], o visoks mechaninis nacionalinės teisės derinimas, neįvertinant galimų konkrečių teisės normų aiškinimo ir

taikymo sunkumų, negali būti vertinamas kaip racionalus. Kaip minėta, apskritai kontroliuojamų ūkio subjektų teisinio reguliavimo reforma buvo atlikta be jokios diskusijos ir išankstinės analizės (nebent tai buvo atliekama neviešai), neįvertinus galimų problemų, su kuriomis neabejotinai susidurs teisinė praktika, nes, kaip parodoma šiame straipsnyje, visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutas ES teisėje yra sudėtingas ir gana probleminis.

Kiti ne mažiau svarbūs klausimai yra susiję su atlikto perėmimo (suderinimo) turiniu. Naujosios Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 2 punkto formuluotės analizė leidžia teigti, kad įstatymas (bent jau vertinant terminijos ir pačios konstrukcijos formulavimo požiūriu) nevisiškai atitinka Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalies nuostatas. Pirma, skirtingai nei reglamente, įstatyme vartojamas „autonomiško ūkio subjekto“, o ne „savarankiško ekonominio subjekto“ terminas. Viena vertus, tokį skirtumą galima vertinti teigiamai, nes, kaip parodoma šiame straipsnyje, savarankiškas ekonominis subjektas iš esmės yra ne kas kita, o ūkio subjektas. Kita vertus, nėra aišku, kodėl reikėjo keisti ES teisėje vartojamą terminiją ir dėl kokių priežasčių. Antra, įstatyme nėra jokios nuorodos, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas privalo veikti nuolatos, arba, kitaip tariant, privalo nuolat atlikti savarankiško ekonominio subjekto (autonomiško ūkio subjekto) funkcijas. ES teismų jurisprudencijos analizė leidžia išskirti ūkinės veiklos nuolatinumą (tęstinumą) kaip privalomą ūkinės veiklos, sudarančios funkcinės ūkio subjekto sampratos pagrindą, požymį [78, p. 68]. Taigi atrodytų, kad,

atsižvelgiant į įstatyme pasirinktą terminiją (ūkio subjektas, o ne ekonominis subjektas), nuolatinumo kriterijaus papildomai ir nereikia. Trečia, naujoji nuostata įstatyme suformuluota taip, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto atitiktis visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto požymiams bus vertinama ne visais bendros kontrolės įsigijimo atvejais, bet tik steigiant naują subjektą. Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje vartojama savo turiniu kur kas platesnė sąvoka „kūrimas“. Galima teigti, kad įstatyme buvo pasirinkta kur kas siauresnė sąvoka atsižvelgiant į Komisijos naujaušią (bet, kaip parodoma šiame straipsnyje, koncepciniu požiūriu ne teisingesnę) praktiką. Ar šie skirtumai bus tik formos ar vis dėlto ir turinio, parodys laikas. Įdomu pažymėti, kad, keičiant Konkurencijos įstatymą, niekur nebuvo užsimenama, kad dėl 3 straipsnio 4 dalies 2 punkto pakeitimo reikės keisti galiojančius ar priimti naujus teisės aktus. Tačiau Konkurencijos taryba neišvengiamai turės pakeisti savo Pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų apskaičiavimo tvarką [8]. Taip pat pageidautina, kad ši institucija viešai atskleistų ir paaiškintų, kaip ketina taikyti naująjį institutą (pvz., ar vadovausis Komisijos praktika, ar ketina tam tikrus aspektus vertinti skirtingai). Atsižvelgiant į tai, kad ir Konkurencijos taryba, ir administraciniai teismai nacionalines koncentracijų kontrolės teisės nuostatas aiškina ir taiko vadovaudamiesi ES teise [žr., pvz., 12; 70, pastr. 59], mažai tikėtina, kad visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutas Lietuvoje įgis kitokį turinį negu ES teisėje.

## 2. Savarankiško ekonominio subjekto doktrinos paskirtis

Kaip minėta, Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta esminė ES koncentracijų kontrolės teisės normų taikymo bendrai kontroliuojamiems ūkio subjektams sąlyga – toks subjektas turi nuolat vykdyti savarankiško ekonominio subjekto funkcijas. Savarankiško ekonominio subjekto sąlygos įtraukimas į Reglamentą Nr. 139/2004 vertintinas visų pirma kaip priemonė, skirta užtikrinti, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto atsiradimas lemtų reikšmingą ir ilgalaikį rinkos struktūros pokytį. Tam tikru požiūriu ši doktrina atlieka ir jurisdikcinę funkciją: jeigu bendrai kontroliuojamas subjektas nėra visapusiškai funkcionuojantis ir bendrai kontroliuojamas, jo dalyvių veiksams gali būti taikomos nacionalinės koncentracijų kontrolės teisės normos arba Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnis.

Struktūrinis pokytis yra principinės svarbos koncentracijų kontrolės sistemos koncepcija, kuri nors ir dažnai vartojama Komisijos praktikoje, administracinėse gairėse ir mokslinėje literatūroje, bet jos reikšmė, deja, nėra iki galo atskleista. Jos svarba ta, kad į ES koncentracijų kontrolės teisės normų reguliavimo sritį (bent teoriškai) turėtų patekti tik tos koncentracijos, kurių padarinys yra rinkos struktūros pokytis. Šis reikalavimas įtvirtintas pačiame Reglamente Nr. 139/2004, nors ir nevisiškai nuosekliai bei aiškiai.

Reglamento Nr. 139/2004 preambulės 6 punkte pripažįstama, kad yra būtinos specialios teisės normos, skirtos kontroliuoti koncentracijų poveikį „konkurencijos struktūrai [Sąjungoje]“. Preambulės 8 punkte numatoma, kad šis reglamentas taikytinas „reikšmingiems struktūriniams

pokyčiams“. Ši nuostata gali būti aiškinama kaip reiškianti, kad struktūriniais pokyčiais turėtų būti laikomos koncentracijos, kurios yra *prima facie* Reglamento Nr. 139/2004 reguliavimo objektas. Tačiau tokį aiškinimą paneigia reglamento preambulės 20 punktas, kuriame koncentracija apibrėžiama kaip veiksmai, kurie „lemia ilgalaikį koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kontrolės ir atitinkamai rinkos struktūros pokytį“. Taigi struktūrinis pokytis nėra koncentracija. Struktūriniu pokyčiu laikytinas koncentracijos padarinys. Šiame kontekste kyla klausimas dėl struktūrinio pokyčio atsiradimo „vietos“, t. y. ar struktūrinis pokytis turi kilti koncentracijoje dalyvaujantiems ūkio subjektams vykdant kontrolę, ar rinkoje? Reglamento Nr. 4064/89 preambulės 23 punkte buvo įtvirtinta, kad koncentracija turi sukelti koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų struktūros pokyčius. Kaip parodoma toliau, ši nuostata nėra tiksli ir teisinga. Reglamento Nr. 139/2004 preambulės 20 punkte nustatyta šiek tiek kitokia (ir tikslesnė) taisyklė: preziumuojama, kad struktūrinis pokytis atsirado rinkoje tuomet, kai koncentracija nulėmė koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kontrolės pasikeitimą. Tai reiškia, kad kontrolės pasikeitimas yra rinkos struktūros pokyčio priežastis<sup>1</sup>. Pažymėtina, kad koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kontrolės pokytis netgi nelaikytinas koncentracijų kontrolės teisės normų reguliavimo objektu, nes kokiomis priemonėmis (susijungimu ar kontrolės

<sup>1</sup> Pvz., Komisija byloje *Tate & Lyle / Amylum* nustatė, kad vienas iš pateiktų pranešimų apie numatomą vykdyti koncentraciją neturėjo įtakos rinkos struktūros pokyčiams, nes nebuvo koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kontrolės pokyčio [28].

įgijimu) pasiekiamas struktūrinis pokytis, iš esmės<sup>2</sup> nėra reikšminga: esminis reglamento tikslas yra įvertinti ekonominę koncentracijų poveikį ir užtikrinti, kad konkurencija ES vidaus rinkoje būtų neiškraipyta.

Taigi, kada bus laikoma, kad koncentracija lemia rinkos struktūros pokytį? Reglamente Nr. 139/2004 nepateikiama tiesioginio atsakymo į šį klausimą. Visų pirma, būtina suvokti, kas laikytina rinkos struktūra. Ekonomikos teorijoje rinkos struktūra apibūdinama kaip rinkai būdingų požymių, turinčių įtakos firmų elgsenai rinkoje, visuma [79, p. 741; 85, p. 620]. Kaip svarbiausi rinkos struktūros elementai paprastai išskiriami pardavėjų ir pirkėjų skaičius bei dydžio pasiskirstymas, prekių ir paslaugų diferenciacija, taip pat įėjimo į rinką kliūtys [80, p. 7–8; 75, p. 292–293; 72, p. 244]. Remiantis tokiu rinkos struktūros apibūdinimu, galima daryti išvadą, kad rinkos struktūros pokyčiui atsirasti svarbūs ne koncentracijos nulemti tam tikri dalyvaujančių ūkio subjektų organizacinės struktūros pasikeitimai, t. y. korporaciniai pasikeitimai, o pokyčiai, kurie gali lemti konkretaus ūkio subjekto (ar ūkio subjektų) elgseną ir statusą rinkoje. Toks aiškinimas atitinka ir doktrinoje išsakytą poziciją [76, p. 138–139], kad rinkos struktūros pokytis atsiranda tik tada, kai įvyksta ūkio subjekto konkurencinio savarankiškumo pasikeitimai, t. y. daromas poveikis jo, kaip konkurencijos subjekto,

statusui. Išplečiant šią mintį galima teigti, kad koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kontrolės pasikeitimas turėtų reikšti ūkio subjekto galimybių veikti rinkoje, kaip aplinkoje, kurioje vyksta prekių ir paslaugų pardavimas ir pirkimas, bei dalyvauti konkurencijos procese pokyčius. Atkreiptinas dėmesys, kad Reglamentas Nr. 139/2004 taikomas tik tada, kai rinkos struktūros pokytis yra reikšmingas<sup>3</sup>. Tačiau pasakyti abstrakčiai, atsietai nuo konkrečios situacijos faktinių aplinkybių, kada pokytis laikytinas reikšmingu, nėra įmanoma.

Kaip minėta, ES konkurencijos teisė nustato, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas gali lemti rinkos struktūros pokyčius tik tada, kai jis nuolat vykdo savarankiško ekonominio subjekto funkcijas. Ši savarankiško ekonominio subjekto (visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto) koncepcija išreiškia nepriklausomą ir tęstinį ūkio subjekto dalyvavimą rinkoje, nepaisant to, kad toks ūkio subjektas yra kontroliuojamas kitų ūkio subjektų [81, p. 62]. Bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas turi vykdyti veiklą, kaip ir kiti rinkoje veikiantys ūkio subjektai, būti aktyvus rinkos dalyvis, turėti nuolatinio įėjimo į rinką galimybę [39–41; 88, p. 41; 71, p. 438]. Komisija byloje *Lucas / Eaton* [66] yra nurodžiusi, kad savarankiško ekonominio subjekto doktrinos tikslas yra užtikrinti, kad tai „būtų individualus, rinkoje atpažįstamas ūkio subjektas, turintis turto, būtino vykdyti veiklą atskirai nuo jį kontroliuojančių ūkio subjektų“<sup>4</sup>. Šie bendrai kontroliuojamiems ūkio subjektams keliami

<sup>2</sup> Koncentracija, kaip ūkio subjektų veiksmų išraiškos forma, svarbi yra jurisdikcijos nustatymo tikslais. Priklausomai nuo to, ar asmenų atliekami veiksmai atitinka koncentracijos požymius, nustatoma, ar Reglamentas Nr. 139/2004 apskritai yra taikomas tokiems veiksams, t. y. ar jie gali būti vertinami pagal reglamento 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą reikšmingo veiksmingos konkurencijos apribojimo testą.

<sup>3</sup> Žr.: Reglamento Nr. 139/2004 preambulės 8 punktą.

<sup>4</sup> Panašių formuluočių galima rasti ir kituose Komisijos sprendimuose [žr., pvz., 61].



reikalavimai išreiškiami dviem būtinomis savybėmis – ekonominiu savarankiškumu ir vykdomos veiklos nuolatiniu.

### 3. Bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumas

Ilgą laiką Komisija buvo tos nuomonės, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas turi būti savarankiškas ir teisiniu, ir ekonominiu požiūriu [74]. Vis dėlto reikia pripažinti, kad bendrai kelių ūkio subjektų kontroliuojamas ūkio subjektas negali būti visiškai nepriklausomas [83, p. 964;76; 84, p. 340], nes bendra kontrolė ir jos įgyvendinimo faktas pats savaime suponuoja tam tikros įtakos darymą ir savarankiškumo apribojimą. Antraip, kaip nurodo kai kurie autoriai, būtų paneigta pačios kontrolės samprata, nes joks bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas niekada negalėtų tenkinti Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtintų reikalavimų [90, p. 42]. Tai pripažinta ir ES teismų jurisprudencijoje. Bendrasis Teismas 2006 m. išnagrinėtoje byloje *Cementbouw* [10] išaiškino savarankiško ekonominio subjekto koncepcijos reikšmę ir apibrėžė bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumo ribas. Šioje byloje teismas nustatė: „tai, kad bendras ūkio subjektas gali būti visapusiškai funkcionuojantis ūkio subjektas ir ekonomiškai savarankiškas funkciniu požiūriu, nereiškia, jog toks subjektas yra savarankiškas priimdamas strateginius sprendimus. Jeigu būtų daroma priešinga išvada, niekada negalėtų būti „bendro ūkio subjekto“ bendros kontrolės jam esant ekonomiškai savarankiškam“ [10, pastr. 62]. Paminėtina, kad Bendrasis Teismas yra nagrinėjęs savarankiškumo klausimą ir anksčiau – 1999 m. išnagrinėtoje byloje *Assicurazioni Generali* teismas nurodė,

kad pagal tuo metu galiojusį koncentracijų kontrolės reglamentą reikalauta būtent funkcinio bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumo [11, pastr. 67–69].

Vadovaudamasi išaiškinimu byloje *Cementbouw*, Komisija savo Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos pagal Reglamentą Nr. 139/2004 [3] (toliau – Suvestinis pranešimas dėl jurisdikcijos) 93 punkte įtvirtino, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumas turi būti suprantamas kaip funkcinis (angl. *operational*), o ne absoliutus. Bendrasis Teismas minėtoje byloje plačiau nepaiškino, kaip turėtų būti suprantamas savarankiškumas funkciniu požiūriu, o Suvestiniame pranešime dėl jurisdikcijos apsiribojama teismo pateikto išaiškinimo perrašymu ir nėra paaiškinama, kas, Komisijos nuomone, yra funkcinis savarankiškumas. Manytina, kad bendriausiu požiūriu bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumas turi būti suprantamas kaip reikalavimas tokiam subjektui turėti pakankamai išteklių veiklai vykdyti ir pačiam spresti kasdienės veiklos klausimus, taip įgyvendinant jo dalyvių nustatytas funkcijas, t. y. priimtus strateginės svarbos sprendimus. Bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas visada yra priklausomas nuo savo dalyvių, todėl svarbiausia yra nustatyti savarankiškumo (arba priklausomumo) laipsnį<sup>5</sup>, o tai gali būti atlikta tik atsižvelgus į konkrečios bylos faktines aplinkybes.

Komisijos praktikos analizė leidžia išskirti du savarankiškumo kriterijus. Tam, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas būtų laikomas pakankamai savarankiškas nuo jį kontroliuojančių ūkio subjektų ir

<sup>5</sup> Bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto priklausymas nuo jo dalyvių gali būti įvairus: sutartinis, technologinis, valdymo ir pan. [91, p. 444].

jo sukūrimas galėtų lemti rinkos struktūros pokytį, jis privalo, pirma, turėti pakankamai išteklių, kad galėtų vykdyti ūkinę veiklą rinkoje, ir, antra, būti pakankamai nepriklausomas nuo jį kontroliuojančių ūkio subjektų, kad nebūtų laikomas tik vykdančiu pagalbines kontroliuojančių subjektų funkcijas. Šie reikalavimai užtikrina, kad būtent bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas, o ne jo dalyviai (bendroje kontrolėje dalyvaujantys asmenys), *de facto* galėtų būti identifikuojamas kaip rinkos dalyvis [71, p. 438; 86, p. 204]. Kitaip tariant, savarankiškas ekonominis subjektas turi būti ūkio subjektas, kaip konkurencijos subjektas, o ne ūkio subjektas, kaip teisės subjektas, esantis bendro ekonominio vieneto sudedamoji dalis<sup>6</sup>. Taigi bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumo reikalavimas pasižymi dviem susijusiais aspektais: vidiniu, išreikšiančiu ekonominius išteklius, ir išoriniu, reiškiančiu funkcinį (o ne teisinį) bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto nepriklausomumą. Šiame straipsnyje nėra įmanoma pateikti visapusiško ir išsamaus minėtų aspektų tyrimo, todėl toliau identifikuojami ir trumpai aptariami tik pamatiniai vidinio ir išorinio savarankiškumo klausimai.

Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos 94 punkte įtvirtintas reikalavimas bendrai kontroliuojamam ūkio subjektui turėti vadovaujantį personalą, įgyvendinantį kasdienės subjekto funkcijas, ir prieigą prie pakankamų išteklių, įskaitant finansines lėšas, darbuotojus ir turtą (tiek kilnojamąjį, tiek nekilnojamąjį). Komisijos nuomone, tik subjektas, kuris turi šiuos išteklius arba gali jų turėti, yra pajėgus vykdyti

<sup>6</sup> Tai susiję ir su ūkio subjekto, kaip vidaus ir išorės elementų visumos, sampratos modeliu [žr.: 78, p. 73–75].

veiklą rinkoje, kaip ir visi kiti paprastai tokioje rinkoje veikiantys ūkio subjektai. Tačiau tai, kokių išteklių reikia bendrai kontroliuojamam ūkio subjektui, turi būti nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju [žr., pvz., 60; 56]. Visais atvejais reikėtų įvertinti visų pirma bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto veiklos pobūdį ir atitinkamų rinkų ypatumus. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto aprūpinimas pakankamais ištekliais ateityje yra kur kas svarbesnė aplinkybė, lemianti savarankiškumą, negu turėti išteklių pačioje veiklos vykdymo pradžioje [31; 46]. Žmogiškuosius išteklius (personalą) galima suskirstyti į dvi grupes, atsižvelgiant į konkretaus darbuotojo atliekamas funkcijas, priimamų sprendimų svarbą ir jų įtaką bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto veiklai: vadovaujančius asmenis ir kitus darbuotojus. Šioms asmenų grupėms Komisija kelia skirtingus reikalavimus [žr., pvz., 19; 41; 45; 49]. Bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumas neapsiriboja tuo, kad turima pakankamų išteklių – savarankiškas ekonominis subjektas turi būti pakankamai nepriklausomas – turėti ne tik išteklių, bet ir vykdyti ūkinę veiklą. Kitaip tariant, bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas bus savarankiškas, jeigu galės ne tik turėti reikiamų išteklių, bet ir savarankiškai apsibrėžti turimų išteklių naudojimo kryptis. Galima teigti, kad ištekliai yra išorinio savarankiškumo prielaida ir būtina sąlyga. Sprendžiant, ar bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas gali nepriklausomai nuo savo dalyvių vykdyti veiklą, reikia analizuoti bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto būsimą vaidmenį rinkoje ir vertikalių jo paties ir dalyvių santykių pobūdį<sup>7</sup>. Pažymėtina, kad bendrai

<sup>7</sup> Žr.: Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos 95–102 punktus.



kontroliuojamo ūkio subjekto vaidmuo rinkoje nulemiamas jo gebėjimo vykdyti savarankiško tiekėjo ir pirkėjo funkcijas [33; 64; 67–69]. Tai yra esminės ekonominio subjekto (ūkio subjekto) savybės. Šiam tikslui pasiekti bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas turi turėti galimybę pats spręsti, kiek gaminti ir parduoti prekių ar paslaugų, nustatyti jų kainas ir savarankiškai pasirinkti, kam praduoti tokias prekes ir paslaugas [30; 32; 53].

#### **4. Bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto nuolatinis pobūdis**

ES koncentracijų kontrolės sistemos nuostatos taikomos tik toms koncentracijoms (įskaitant ir bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų sukūrimą), kurios lemia ilgalaikį rinkos struktūros pokytį<sup>8</sup>. Ši nuolatinumo koncepcija, kuri yra bendra visoms be išimties koncentracijoms, buvo išplėtota būtent bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų srityje. Siekdama atsakyti, kada bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas lemia ilgalaikį rinkos struktūros pokytį, Komisija analizuoja du klausimus: pirma, ar bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto dalyviai užtikrina pakankamus išteklius, kad jų kontroliuojamas subjektas būtų pajėgus vykdyti veiklą rinkoje, ir antra, kokiam terminui bendrą kontrolę įgyjantys ūkio subjektai ketina sukurti bendrai kontroliuojamą ūkio subjektą.

Suvestinio pranešimo 103 punkte numatyta, kad „<...> bendrai kontroliuoja-

<sup>8</sup> Tai numatyta Reglamento Nr. 139/2004 preambulės 20 punkte, 3 straipsnio 1 dalyje, taip pat Suvestinio pranešimo 28 punkte. Nuolatinumo reikalavimą galima išvesti ir iš Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 5 dalies, kuri pašalina iš koncentracijos sampratos tam tikrus bankų, draudimo bendrovių ir kitų finansų institucijų sudaromus sandorius, kurie yra trumpalaikiai.

mas ūkio subjektas turi būti skirtas nuolat vykdyti veiklą. Tai, kad bendrai kontroliuojantys ūkio subjektai suteikia bendrai kontroliuojamam ūkio subjektui išteklių <...> paprastai rodo, jog veikla bus vykdoma nuolat“. Ši nuostata gali būti aiškinama kaip reiškianti, kad tais atvejais, kai bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas turi visus būtinus išteklius, preziumuojama, kad toks subjektas tenkina nuolatinumo reikalavimą. Komisijos praktikos analizė leidžia konstatuoti, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas *a priori* laikytinas nuolatinu, arba kai jis perima tam tikrą veiklos sritį iš savo dalyvių ir jie tokios veiklos nebevykdo, arba kai dalyviai užtikrina visus reikiamus išteklius (finansinius, žmogiškuosius ir kt.) [62; 63; 65]. Matome, kad šie klausimai glaudžiai susiję su bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto savarankiškumu.

Koncentracijų kontrolės teisės normos neapibrėžia konkretaus termino, kuris būtų pakankamas, kad rinkos struktūros pokytis galėtų būti laikomas ilgalaikiu. Remiantis Komisijos praktika, galima daryti išvadą, kad rinkos struktūros pokytis neprivalo būti neapibrėžta [29; 52; 58] ar nepaprastai ilgą [47; 60] laiką, bet vienerių metų terminas nėra pakankamas. Tokia praktika kardinaliai skiriasi nuo ankstesnės Komisijos pozicijos, išdėstytos jos 1990 m. pranešime dėl struktūrinių ir bendradarbiavimo susitarimų pagal Reglamentą Nr. 4064/89[5], kurio 17 punkte reikalauta, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto terminas būtų neapibrėžtas arba bent „ilgalaikis“<sup>9</sup>. O apibrėžiant nuolatinumo reikalavimą Suvestiniame pranešime dėl jurisdikcijos vartojama „pakankamai ilgo“

<sup>9</sup> Šio teisės akto projekte buvo numatyta, kad terminas visada turi būti ne trumpesnis kaip dvidešimt metų [76, p. 186].

laiko tarpo sąvoka (103 punktą) ir nurodoma, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas neatitinka savarankiško ekonominio subjekto požymių, jeigu yra sukurtas „trumpam laikotarpiui“ (104 punktą). Tai yra abstrakčios sąvokos, kurių turinys nėra (ir, kaip aiškinama toliau, negali būti) visiškai atskleidžiamas šiame teisės akte.

Komisijos praktikoje ketverių, penkerių, šešerių, šešerių su puse, septynerių, aštuonerių, dešimties, dvylikos metų terminai paprastai laikomi pakankamai ilgais, kad būtų tenkinamas nuolatinumo reikalavimas [žr., pvz., 14; 15; 18; 23; 51; 54; 55; 59]. Vis dėlto Komisija savo praktikoje nėra nurodžiusi, koks konkretus terminas tenkintų ilgalaikiškumo reikalavimą visų koncentracijų atvejais. Tokią poziciją galima paaiškinti kiekvienos koncentracijos kompleksiskumu ir jos daromo poveikio atskiriems ūkinės veiklos sektoriams ypatumais [88, p. 8–9]. Akivaizdu, kad konkretus terminas gali būti įvertintas ne *in abstracto*, bet tik įvertinus rinkos, kurioje ketina vykdyti veiklą bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas, ypatumus. O tai visų pirma nulemta koncentracijų ekonominės, o ne teisinės prigimtinės. Pavyzdžiui, jeigu įsteigiamas ūkio subjektas naujų vaistų sukūrimo ir pardavimo tikslais, ketverių ar penkerių metų terminas, matyt, būtų pernelyg trumpas jiems įgyvendinti.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos 97 punktą pradinis bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto veiklos laikotarpis, kurio metu šis subjektas iš dalies priklauso nuo jį kontroliuojančių asmenų (pvz., jiems esant vieninteliams gaminamų prekių pirkėjams), paprastai negali būti ilgesnis nei treji metai. Tačiau ši nuostata neturėtų būti suprantama kaip reiškianti, kad trejų metų terminas yra pakankamas visais atvejais

siekiant įrodyti bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto nuolatinį pobūdį. Pavyzdžiui, komisija byloje *Lehman Brothers / Starwood / LeMeridien* [13] nustatė, kad ne trejų, o dešimties–penkiolikos metų terminas laikytinas pakankamu. Be to, mažai tikėtina, kad, pasibaigus trejų metų terminui, bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas visais atvejais galėtų savarankiškai vykdyti veiklą.

Sutartyse, kurioms remiantis kuriamas bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas, paprastai įtvirtinamos nuostatos, numatančios galimybę nutraukti sutartį dėl nepatenkinamų bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto rezultatų ar negalėjimo susitarti tarp tokio subjekto dalyvių [žr., pvz., 48; 50; 57]. Tokių sąlygų įgyvendinimas pasireiškia tuo, kad bendrai vykdoma veikla (jungtinė veikla) baigiasi arba vienas iš bendroje kontrolėje dalyvaujančių asmenų pasitraukia iš tokios veiklos. Nors tai gali turėti įtakos bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto nuolatiniam pobūdžiui, tačiau Komisija yra nurodžiusi, kad tokios sąlygos yra įprastos komercinėje praktikoje ir tai, jog egzistuoja tokių sutartinių nuostatų įgyvendinimo reali tikimybė, jokia būdu neturi įtakos bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto nuolatinumui<sup>10</sup>. Bet kokiu atveju svarbiausia yra paties bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto „ilgaamžiškumas“, o ne jį kontroliuojančių asmenų dalyvavimas bendroje kontrolėje [92, p. 648].

Bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas nelaikytinas nuolat vykdančiu veiklą, jeigu jo tikslas yra įgyvendinti vieną konkrečią funkciją<sup>11</sup>. Nuolatinumo reikalavimas taip

<sup>10</sup> Žr.: Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos 103 punktą.

<sup>11</sup> Žr.: Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos 104 punktą.

pat nėra tenkinamas tais atvejais, kai bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto numatoma vykdyti veikla priklauso nuo trečiųjų asmenų sprendimo priėmimo ar nepriėmimo. Tokie atvejai gali būti, pvz., licencijos išdavimas arba atvejai, kai bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas kuriamas siekiant dalyvauti viešojo pirkimo konkurse. Kol neįvyksta toks teisinis faktas (neišduodama licencija, nepaskelbiamas viešojo konkurso nugalėtojas ir pan.), nėra aišku, ar bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas apskritai vykdys veiklą, todėl jis negali atitikti savarankiško ekonominio subjekto požymių [žr., pvz., 15; 29; 35].

### **5. Kai kurie probleminiai Komisijos praktikos vertinant bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų atitiktį Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalies reikalavimams aspektai**

Bendra kontrolė gali būti įgyta (ir sukurtas bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas) daugeliu būdų. Tai gali būti ūkio subjekto įsteigimas *de novo*, vienvaldės kontrolės jau veikiančiame ūkio subjekte pakeitimas bendra kontrole, taip pat gali pasikeisti bendros kontrolės struktūra. Visais šiais atvejais atsiranda (bent jau taip turėtų būti teoriškai) naujas konkurencijos santykių dalyvis – bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas. Kaip minėta, Reglamento Nr. 139/2004 nuostatų analizė leidžia daryti išvadą, kad į ES koncentracijų kontrolės sistemos reguliavimo sritį turėtų patekti tik tokie bendrai kontroliuojami ūkio subjektai, kurių atsiradimas rinkoje galėtų lemti ilgalaikį ir reikšmingą rinkos struktūros pokytį. Kitaip tariant, reglamentas turėtų būti taikomas tik tokiems bendrai kon-

troliuojamiems ūkio subjektams, kurie po pranešimo apie koncentraciją išnagrinėjimo ir Komisijos leidimo suteikimo galės būti aktyvūs rinkos dalyviai ir nuolat vykdyti veiklą kaip ir kiti rinkoje veikiantys ūkio subjektai. Vis dėlto Komisijos praktika rodo, kad nors daugeliui bendros kontrolės įgijimo atvejų yra taikomos koncentracijų kontrolės teisės normos, bet ne visada yra tikrinama, ar bendrai kontroliuojami ūkio subjektai atitinka Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtintus reikalavimus, t. y. ar bendros kontrolės įgijimo padarinys yra visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimas.

Iki Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos priėmimo Komisija nebuvo aiškiai nurodžiusi, ar ji visais bendros kontrolės įgijimo atvejais yra linkusi tikrinti bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto atitiktį Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalies reikalavimams. Komisijos 1998 m. pranešimas dėl visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sampratos pagal Reglamentą Nr. 4064/89 [4], o vėliau ir Reglamentą Nr. 139/2004 įgyvendinę bei detalizavę Komisijos priimti teisės aktai nepateikė aiškaus atsakymo į šį klausimą. Šiuo klausimu Komisijos praktika buvo nenuosekli, nes atitiktis visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto požymiams tyrimas visada būdavo atliekamas tik steigiant naują bendrai kontroliuojamą ūkio subjektą, o kitais bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto atsiradimo rinkoje atvejais (pvz., vienvaldės kontrolės pasikeitimo bendra kontrole, pasikeitimo bendros kontrolės struktūroje) kartais tokia atitiktis būdavo tikrinama [pvz., 26; 27; 34; 36; 37; 42; 43], o kartais jo išvengiama [pvz., 16; 17; 20–22; 24; 25;

38; 44], nenurodant jokių priešasčių arba tiesiog konstatuojant, kad subjektas bus savarankiškas ekonominis subjektas, nuolat vykdamas veiklą atitinkamoje rinkoje.

Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos priėmimas nulėmė šiek tiek aiškesnę Komisijos poziciją nagrinėjamu klausimu. Šio teisės akto 91 punkte įtvirtinama nuostata, pagal kurią bendros kontrolės įgijimas jau veikiančiame ūkio subjekte *per se* suponuoja rinkos struktūros pokytį, todėl nėra būtina vertinti, ar toks bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas atitinka Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtintus visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto požymius. Tai palaiko ir kai kurie autoriai, teigiantys, kad bendros kontrolės įgijimo jau veikiančiame ūkio subjekte atveju atitiktis visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto požymiams vertinimas neturi būti atliekamas, nes tokie veiksmai kvalifikuotini pagal Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 1 dalį, o ne 4 dalį [73, p. 86].

Minėta pozicija gali būti kritikuojama dėl mažiausiai dviejų priešasčių. Visų pirma, nenuosekli Komisijos praktika vertinant atitiktį visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto požymiams yra nulemta netinkamo Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos sąvokos „kūrimas“ aiškinimo. Reikia priminti, kad šio reglamento straipsnio 4 dalyje nustatyta: „bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto, nuolat atliekančio visas savarankiško ekonominio subjekto funkcijas, *sukūrimas* laikytinas koncentracija 1 dalies (b) punkto prasme (paryškinta – *L.B.*)“. Ši formuluoatė turėtų būti aiškinama kaip reiškianti, kad ūkio subjektų veiksmai, lemiantys kito ūkio sub-

jekto bendros kontrolės įgijimą, laikytini koncentracija, jeigu toks subjektas atitinka nustatytus veiklos vykdymo nuolatinumo ir savarankiškumo kriterijus. Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje nenumatoma, kokiomis priemonėmis bendra kontrolė turi būti įgyjama, arba, kitaip tariant, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas privalomai turi būti įsteigtas *de novo*, jog būtų tikrinama, ar jis bus pajėgus veikti rinkoje kaip savarankiškas jos dalyvis. Svarbu ir tai, kad sąvoka „kūrimas“ (angl. *creation*) yra kur kas platesnė negu „steigimas“ (angl. *establishment, setup, incorporation*). Todėl reikia sutikti su doktrinoje išsakyta nuomone, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto „kūrimas“ turėtų būti aiškinamas kaip „bendros kontrolės įgijimas“ [89, p. 578]. Atkreiptinas dėmesys, kad kurį laiką Komisija taip pat pripažino, jog terminas „kūrimas“ turi būti aiškinamas *lato sensu* (bent jau tais atvejais, kai tikrino rinkoje veikiančių ūkio subjektų, kurių bendra kontrolė būdavo įgyjama arba kurių bendros kontrolės struktūroje įvykdavo pokytis, atitiktį savarankiško ekonominio subjekto požymiams). O minėta Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos 91 punkto nuostata leidžia manyti, kad Komisija ne tik atsisako tokios savo ankstesnės praktikos, bet ir netiesiogiai pripažįsta, kad ji buvo klaidinga.

Antra, kadangi Komisija ne visais bendros kontrolės įgijimo atvejais tikrina, ar bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas bus pajėgus savarankiškai ir nuolat vykdyti ūkinę veiklą rinkoje, iškraipoma Reglamento Nr. 139/2004 preambulės 8 ir 20 punktų prasmė bei nepasiekiami esminiai reglamento tikslai. Minėta, kad preambulės 8 punkte nurodoma, jog šis reglamentas taikytinas „reikšmingiems

struktūriniais pokyčiams“, o 20 punkte koncentraciją (įskaitant ir bendros kontrolės įgijimą bet kokiomis įmanomomis priemonėmis) įvardija kaip veiksmus, kurie „lemia ilgalaikį koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų kontrolės ir atitinkamai rinkos struktūros pokytį“. Rinkos struktūros pokytį gali lemti tik toks bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas, kuris bus pajėgus veikti kaip savarankiškas rinkos dalyvis. Todėl jeigu Komisija netikrina rinkoje veikiančio ūkio subjekto, kurio bendrą kontrolę įgyja du ar daugiau ūkio subjektai arba įvyksta bendros kontrolės pokytis, atitiktis 3 straipsnio 4 dalies reikalavimams, tai gali būti vertinama kaip reglamento reikalavimo vertinti kiekvienos koncentracijos galimą įtaką rinkos struktūros pasikeitimui ignoravimas. Be to, jau įsteigto ūkio subjekto bendros kontrolės įgijimas gali būti toks pat formalus, kaip ir naujai steigiamo. Pavyzdžiui, įsteigta bendrovė gali nevykdyti jokios veiklos, neturėti jokio esminio turto ir pan., todėl rinkos struktūros pokyčio nei ji pati, nei bendros kontrolės jame įgijimas ar pasikeitimas lemti negali.

Visi šie klausimai susiję su kur kas gilesne Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalies ir savarankiško ekonominio subjekto doktrinos prigimties bei paskirties problematika. Kaip minėta, savarankiško ekonominio subjekto doktrinos tikslas yra užtikrinti, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas būtų atpažįstamas, savarankiškai identifikuojamas rinkos dalyvis, turintis turto ir galintis vykdyti veiklą atskirai nuo savo dalyvių. Kitaip tariant, toks subjektas turi tenkinti kelis reikalavimus: būti ekonomiškai savarankiškas (turėti pakankamai išteklių vykdyti ūkinę veiklą rinkoje ir būti pakankamai nepriklausomas

nuo savo dalyvių, kad nebūtų laikomas tik vykdančiu pagalbines dalyvių funkcijas), ir veiklą vykdyti gana ilgai. Šie požymiai iš esmės atitinka ūkio subjekto sąvokos požymius. ES teismų jurisprudencijos, Komisijos praktikos ir doktrinos analizė leidžia teigti, kad ES konkurencijos teisės tikslais subjektas turėtų būti laikomas ūkio subjektu, jeigu jis atitinka keturis kumuliatyvius požymius [žr. 78]. Pirma, siūlo prekes ar paslaugas rinkoje tam tikrą laiką, prisiima su tuo susijusią finansinę riziką ir iš tokios veiklos galima gauti pelno. Antra, turi ar gali turėti prekių gamybai ir parduoti ar paslaugoms teikti reikiamų išteklių (materialiojo turto, žmogiškųjų išteklių ir pan.). Trečia, gali šiuos išteklius valdyti. Ketvirta, yra pajėgus veikti kaip savarankiškas rinkos dalyvis, t.y. gali nustatyti ir apibrėžti savo veiklos sritis ir dalyvavimo rinkoje perspektyvas.

Galima teigti, kad Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje, nustatant reikalavimą nuolat atlikti visas savarankiško ekonominio subjekto funkcijas, reikalaujama ne ko kito, o to, kad po koncentracijos įgyvendinimo rinkoje atsiradęs naujas subjektas būtų ne kažkoks specifinis rinkos dalyvis, o būtent ūkio subjektas<sup>12</sup>. Iš pirmo žvilgsnio savarankiško ekonominio subjekto ir ūkio subjekto koncepcijos gali atrodyti skirtingos, bet kiek išsamesnė jų turinio analizė leidžia įžvelgti iš esmės analogišką jų turinį (tiksliau – apibūdinančius požymius). Vis dėlto toks teisinis reguliavimas gali būti aiškinamas

<sup>12</sup> Teoriniu požiūriu keisti Konkurencijos įstatyme pateikiamą koncentracijos sąvokos apibrėžimą galbūt ir nebuvo būtina, nes įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 2 punkte buvusi formuluotė „kartu steigia naują ūkio subjektą“ leido nepripažinti koncentracija tokių sandorių, kurių padarinys – ne ūkio subjekto, o nuo dalyvių priklausomo subjekto atsiradimas rinkoje.



atsižvelgiant į istorines Komisijos požiūrio į bendrai kontroliuojamus ūkio subjektus ES konkurencijos teisėje aplinkybes. Savarankiškumo reikalavimas Komisijos praktikoje buvo įtvirtintas dar dalinės koncentracijos doktrinos egzistavimo metais [77], o tuo metu sąvoka „ūkio subjektas“ dar neturėjo aiškiai apibrėžtos reikšmės – pirmasis Teisingumo Teismo sprendimas, kuriame teismas išreiškė savo nuomonę dėl ūkio subjekto sampratos tuometės Europos Bendrijos konkurencijos teisės kontekste, buvo priimtas tik 1984 m. [78, p. 61–62]. Tokia padėtis buvo ir rengiant bei priimant Reglamentą Nr. 4064/89. Kaip rodo atlikti moksliniai tyrimai, net iki 1990 m. ir Komisija, ir Teisingumo Teismas nepreciziškai vartojo terminą „ūkio subjektas“ [76, p. 83–84]. Šiuo metu ES teismų jurisprudencija įtvirtina konkrečius ir pakankamai detalius ūkio subjekto požymius, todėl galima abejoti, ar Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje neįtvirtinama perteklinio teisinio reguliavimo.

## Išvados

Apibendrinant galima pateikti kelias pagrindines išvadas. Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 2 punkto pakeitimu nacionalinė konkurencijos teisė akivaizdžiai orientuojama į ES egzistuojantį teisinį reguliavimą, o tiksliau – į Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalį, pagal kurią bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimas laikomas koncentracija tik tada, kai po koncentracijos įgyvendinimo šis subjektas nuolat atlieka savarankiško ekonominio subjekto funkcijas. Tačiau reikia apgailestauti, kad įstatymo projekto rengėjai nepaaiškino minėtos įstatymo nuostatos pakeitimą lėmusių priežasčių ir siekiamų

tikslų. Pagrindinė pakeitimą inspiravusi priežastis turbūt ta, kad Lietuva buvo viena iš nedaugelio ES valstybių narių, kurių nacionalinėje konkurencijos teisėje neegzistavo visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutas.

Konkurencijos įstatymo pakeitimas rodo bendrąsias Lietuvos konkurencijos teisės derinimo su ES konkurencijos teisės nuostatomis tendencijas. Tačiau vykdant šį procesą reikėtų atsižvelgti į tai, kad ES teisė nedraudžia valstybėms narėms turėti nacionalinius koncentracijų kontrolės režimus, o visoks mechaninis nacionalinės teisės derinimas, neįvertinant galimų konkrečių teisės normų aiškinimo ir taikymo sunkumų, negali būti vertinamas kaip racionalus. Kaip parodoma šiame straipsnyje, visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutas ES teisėje yra sudėtingas ir gana problemiškas, o koncepciniu požiūriu – galbūt ir nereikalingas.

Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 2 punktas neviseiškai atitinka Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalies nuostatas (bent jau vertinant įstatyme vartojamos terminijos ir pačios konstrukcijos formulavimo požiūriu). Vis dėlto, ar straipsnyje nurodomi skirtumai bus tik formos ar ir turinio, parodys įstatymo taikymo praktika. Tačiau mažai tikėtina, kad visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto institutas Lietuvoje įgis kitokią turinį negu ES teisėje. Dėl atlikto įstatymo pakeitimo Konkurencijos taryba neišvengiamai turės pakeisti savo Pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų skaičiavimo tvarką. Be to, šiai institucijai būtų tikslinga viešai atskleisti ir paaiškinti, kaip ji ketina taikyti naująją įstatymo nuostatą.



## LITERATŪRA

### Teisės aktai ir jų rengimo medžiaga

1. 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės ([ES] Susijungimų reglamentas). *Oficialusis leidinys*, L 24, 2004-01-29, p. 1–22.
2. 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės. *Oficialusis leidinys*, L 395, 1989-12-30, p. 1–12.
3. Komisijos suvestinis pranešimas dėl jurisdikcijos pagal Tarybos reglamentą Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės. *Oficialusis leidinys*, C 95, 2008-04-16, p. 1–48.
4. Komisijos pranešimas dėl visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sampratos pagal Tarybos reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės. *Oficialusis leidinys*, C 66, 1998-03-02, p. 1–4.
5. Komisijos pranešimas dėl struktūrinių ir bendradarbiavimo susitarimų pagal Tarybos reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės. *Oficialusis leidinys*, C 203, 1990-08-14, p. 10–15.
6. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 42-2041.
7. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999, nr. 30-852 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).
8. Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. balandžio 27 d. nutarimas Nr. 45 „Dėl pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 38-1084 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).
9. Lietuvos Respublikos Prezidentės 2011 m. rugsėjo 20 d. pateiktas Aiškinamasis raštas dėl Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 2 straipsnio papildymo ir priedėlio IV skirsnio pakeitimo įstatymo projektų Nr. XIP-3615 ir Nr. XIP-3616.  
& *Industrie BV* prieš *Komisiją* (Rink., 2006, II-319).
11. Bendrojo Teismo 1999 m. kovo 4 d. sprendimas byloje Nr. T-87/96 *Assicurazioni Generali SpA ir Unicredito SpA* prieš *Komisiją* (Rink., 1999, II-203).
12. Vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>502</sup>-1668/2012 *AB „City service“* prieš *Konkurencijos tarybą*.
13. Komisijos 2005 m. liepos 20 d. sprendimas *Lehman Brothers / SCG / Starwood / LeMeridien* (bylos Nr. M.3858).
14. Komisijos 2004 m. rugsėjo 16 d. sprendimas *Serco / NedRailways / NorthernRail* (bylos Nr. M.3554).
15. Komisijos 2003 m. balandžio 30 d. sprendimas *Daimler Chrysler / Deutsche Telekom / JV* (bylos Nr. M.2903).
16. Komisijos 2003 m. kovo 12 d. sprendimas *Maersk Data / Surogate IT / Global Transport Solutions JV* (bylos Nr. M.3097).
17. Komisijos 2003 m. vasario 13 d. sprendimas *Ascott Group / Goldman Sachs / Orville* (bylos Nr. M.3068).
18. Komisijos 2003 m. vasario 4 d. sprendimas *Lazard / Intesa BCI / JV* (bylos Nr. M.2982).
19. Komisijos 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *The Coca-Cola Company / Nestlé* (bylos Nr. M.2276).
20. Komisijos 2001 m. rugsėjo 14 d. sprendimas *JCD / RCS / Publitransport / IPG* (bylos Nr. M.2529).
21. Komisijos 2001 m. rugpjūčio 2 d. sprendimas *RWE / Kärntner Energie Holdings* (bylos Nr. M.2513).
22. Komisijos 2001 m. birželio 26 d. sprendimas *YLE / TDF / Digita / JV* (bylos Nr. M.2300).
23. Komisijos 2001 m. sausio 31 d. sprendimas *Smith & Nephew / Beiersdorf / JV* (bylos Nr. JV.54).
24. Komisijos 2000 m. lapkričio 14 d. sprendimas *Preussag / NouvellesFrontières* (bylos Nr. M.2186).
25. Komisijos 2000 m. rugsėjo 25 d. sprendimas *VNU / Hearst / Stratosfera* (bylos Nr. M.2147).
26. Komisijos 2000 m. rugsėjo 11 d. sprendimas *Telia / Oracle / Drutt* (bylos Nr. M.1982).

### Teismų ir ne teismo institucijų praktika

10. Bendrojo Teismo 2006 m. vasario 26 d. sprendimas byloje Nr. T-282/02 *Cementbouw Handel*

27. Komisijos 2000 m. rugsėjo 1 d. sprendimas *Bertelsmann / Mondadori / Bolltalia* (bylos Nr. JV.51).
28. Komisijos 2000 m. rugpjūčio 11 d. sprendimas *Tate & Lyle / Amylum* (bylos Nr. M.2029).
29. Komisijos 2000 m. liepos 31 d. sprendimas byloje *ACS / Sonera Vivendi / Xfera* (bylos Nr. M.1954).
30. Komisijos 2000 m. gegužės 26 d. sprendimas *Bell South / SBC / JV* (bylos Nr. M.1946).
31. Komisijos 2000 m. gegužės 3 d. sprendimas *Hitachi / NEC-Dram / JV* (bylos Nr. JV.44).
32. Komisijos 2000 m. balandžio 27 d. sprendimas *Telefonica / Terra / Amadeus* (bylos Nr. M.1812).
33. Komisijos 2000 m. balandžio 17 d. sprendimas *Reuters / Equant – Project Proton* (bylos Nr. M.1875).
34. Komisijos 2000 m. kovo 21 d. sprendimas *B Sky B / Kirch Pay TV* (bylos Nr. JV.37).
35. Komisijos 1999 m. gruodžio 17 d. sprendimas *Telefónica / Portugal Telecom / Médi Telecom* (bylos Nr. JV.23).
36. Komisijos 1999 m. lapkričio 15 d. sprendimas *SAIR Group / SAA* (bylos Nr. M.1626).
37. Komisijos 1999 m. vasario 23 d. sprendimas *Deutsche Post / Securicor* (bylos Nr. M.1347).
38. Komisijos 1999 m. vasario 1 d. sprendimas *Recoletos / Unedisa* (bylos Nr. M.1401).
39. Komisijos 1998 m. lapkričio 17 d. sprendimas *Volvo Aero / ABB / Turbogén* (bylos Nr. M.1334).
40. Komisijos 1998 m. spalio 22 d. sprendimas *Renault / Iveco* (Nr. M.1202).
41. Komisijos 1998 m. rugpjūčio 18 d. sprendimas *ELF / Texaco / Antifreze* (bylos Nr. M.1135).
42. Komisijos 1998 m. liepos 8 d. sprendimas *BT / Airtel* (bylos Nr. M.3).
43. Komisijos 1998 m. liepos 3 d. sprendimas *BAE / SAAB* (bylos Nr. M.1198).
44. Komisijos 1998 m. birželio 19 d. sprendimas *Drum Holdings / Natwest Equità / CVC* (bylos Nr. M.1206).
45. Komisijos 1997 m. spalio 24 d. sprendimas *Du Pont / Hitachi* (bylos Nr. M.994).
46. Komisijos 1997 m. birželio 19 d. sprendimas *Bank America / General Electric / Cableuropa* (bylos Nr. M.939).
47. Komisijos 1997 m. birželio 12 d. sprendimas *Va-linox / Tuomet* (bylos Nr. M.917).
48. Komisijos 1997 m. balandžio 23 d. sprendimas *Deutsche Bank / Commerzbank / J.M. Voith* (bylos Nr. M.891).
49. Komisijos 1997 m. balandžio 2 d. sprendimas *RSB / Tenex / Fuel Logistics* (bylos Nr. M.904).
50. Komisijos 1996 m. spalio 7 d. sprendimas *John Deere Capital Corp / Lombard North Central Plc* (bylos Nr. M.823).
51. Komisijos 1996 m. spalio 7 d. sprendimas *British Gas Trading Ltd / Group 4 Utility Services* (bylos Nr. M.791).
52. Komisijos 1996 m. rugpjūčio 7 d. sprendimas *BP / Mobil* (bylos Nr. M.727).
53. Komisijos 1995 m. rugsėjo 8 d. sprendimas *Noranda Forest / Glunz* (bylos Nr. M.599).
54. Komisijos 1995 m. liepos 7 d. sprendimas *Voest Alpine Industrieanlagenbau GMBH / DavyInternationalLtd* (bylos Nr. M.585).
55. Komisijos 1995 m. birželio 15 d. sprendimas *Generali / Comit / R. Flemings* (bylos Nr. M.586).
56. Komisijos 1994 m. gruodžio 22 d. sprendimas *Cable & Wireless / Schlumberger* (bylos Nr. M.532).
57. Komisijos 1994 m. vasario 28 d. sprendimas *RWE / Mannesmann* (bylos Nr. M.408).
58. Komisijos 1993 m. kovo 12 d. sprendimas *Ericsson / Hewlett-Packard* (bylos Nr. M.292).
59. Komisijos 1992 m. lapkričio 27 d. sprendimas *British Airways / TAT* (bylos Nr. M.259).
60. Komisijos 1992 m. liepos 28 d. sprendimas *ELF Atochem / Rohm & Haas* (bylos Nr. M.160).
61. Komisijos 1992 m. vasario 13 d. sprendimas *Stetley / Tarmac* (bylos Nr. M.180).
62. Komisijos 1992 m. sausio 22 d. sprendimas *Ericsson / Kolbe* (bylos Nr. M.133).
63. Komisijos 1992 m. sausio 19 d. sprendimas *Volvo / Atlas* (bylos Nr. M.152).
64. Komisijos 1992 m. sausio 13 d. sprendimas *Saab Ericsson Space* (bylos Nr. M.178).
65. Komisijos 1991 m. gruodžio 19 d. sprendimas *Courtaulds / SNIA* (bylos Nr. M.113).
66. Komisijos 1991 m. gruodžio 9 d. sprendimas *Lucas / Eaton* (bylos Nr. M.149).
67. Komisijos 1991 m. lapkričio 11 d. sprendimas *UAP / Transatlantic / Sun Life* (bylos Nr. M.141).
68. Komisijos 1991 m. lapkričio 8 d. sprendimas *Metalgesellschaft / Safic Alcan* (bylos Nr. M.146).
69. Komisijos 1991 m. rugsėjo 20 d. sprendimas *ABC / G n raledes Eaux / Canal + / W. H. Smith TV* (bylos Nr. M.110).

70. Konkurencijos tarybos 2012 m. kovo 29 d. nutarimas Nr. 2S-4 „Dėl *Corporation of European Pharmaceutical Distributors N.V.* veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 2 dalies reikalavimams“.

### Specialioji literatūra

71. ALBAEK, S., *et al.* *Faull & Nikpay: The EC Law of Competition*. Eds. J. Faull, A. Nikpay. 2<sup>nd</sup> ed. Oxford: Oxford University Press, 2007.
72. BANNOCK, G.; BAXTER, R. E.; DAVIS, E. *The Penguin Dictionary of Economics*. 7<sup>th</sup> ed. London: Penguin Books, 2003.
73. BENGTTSSON, C., *et al.* *EU Competition Law: Vol. II: Mergers and Acquisitions*. Eds. G. Drauz, C. Jones. Leuven: Claeys & Casteels, 2006.
74. BERGQVIST, C. The Concept of an Autonomous Economic Entity. *European Competition Law Review*, 2003, Vol. 24(10), p. 498–503.
75. BLACK, J. *Oxford Dictionary of Economics*. 2<sup>nd</sup> ed. Oxford: Oxford University Press, 2002.
76. BOS, P., *et al.* *Concentration Control in the European Economic Community*. London: Graham & Trotman, 1992.
77. BUTKEVIČIUS, L. Požiūrio į bendrai kontroliuojamus ūkio subjektus raida Europos Sąjungos konkurencijos teisėje. *Teisė*, 2012, t. 83, p. 62–81.
78. BUTKEVIČIUS, L. Vidinis ir išorinis ūkio subjekto sampratos elementai, arba Kas yra „ūkio subjektas“ pagal Europos Bendrijos ir Lietuvos konkurencijos teisę. In *Privatinė teisė: praeitis, dabartis ir ateitis. Liber Amicorum Valentinas Mikelėnas*. Atsak. red. V. Mizaras. Vilnius: Justitia, 2008, p. 59–84.
79. CARLTON, D. W.; PERLOFF, J. M. *Modern Industrial Organization*. 3<sup>rd</sup> ed. Boston: Addison-Wesley, 2000.
80. CHURCH, J.; WARE, R. *Industrial Organization: A Strategic Approach*. Boston: McGraw-Hill, 2000.

81. COOK, J.; KERSE, C. *EC Merger Control*. 4<sup>th</sup> ed. London: Sweet & Maxwell, 2005.
82. FURSE, M. *The Law of Merger Control in the EC and the UK*. Oxford: Hart Publishing, 2007.
83. HAWK, B. E. *United States, Common Market and International Antitrust: A Comparative Guide*. 2<sup>nd</sup> ed. Vol. II. New York: Aspen Law & Business, 1992.
84. KORAH, V. *An Introductory Guide to EC Competition Law and Practice*. 8<sup>th</sup> ed. Oxford: Hart Publishing, 2004.
85. LIPSEY, R. G.; CRYSTAL, K. A. *Principles of Economics*. 9<sup>th</sup> ed. Oxford: Oxford University Press, 1999.
86. MCNUTT, P. A. The Relevant Firm in European Merger Law: Spillover Effects and Control. *World Competition*, 2001, Vol. 24(2), p. 199–210.
87. *Merger Control 2012: The International Regulation of Mergers and Joint Ventures in 69 Jurisdictions Worldwide*. Consult. ed. J. Davies. London: Law Business Research, 2011.
88. NAVARRO VARONA, E., *et al.* *Merger Control in the European Union: Law, Economics and Practice*. 2<sup>nd</sup> ed. Oxford: Oxford University Press, 2005.
89. RADICATI DI BROZOLO, L. G.; GUSTAFSSON, M. Full-function Joint Ventures under the Merger Regulation: The Need for Clarification. *European Competition Law Review*, 2003, Vol. 24(11), p. 574–579.
90. ROSENTHAL, M.; THOMAS, S. *European Merger Control*. München: Verlag C. H. Beck, 2010.
91. TEMPLE LANG, J. International Joint Ventures under Community Law. *Annual Proceedings of the Fordham Corporate Law Institute*, 2000, p. 381–464.
92. VAN BAELE & BELLIS. *Competition Law of the European Community*. 5<sup>th</sup> ed. Kluwer Law International, 2010.

## CHANGES IN LEGAL REGULATION OF JOINT VENTURES UNDER THE NEW LAW ON COMPETITION, OR WHAT WAS TAKEN FROM EUROPEAN UNION LAW

**Lauras Butkevičius**

### S u m m a r y

This article analyses the latest amendments to the Law on Competition which concern joint ventures and seeks to reveal and assess the reasons and purposes of the new legal regulation, as well as shows specifics of harmonisation of the Lithuanian model of legal regulation of joint ventures with that of the European Union. It is shown that the new wording of Article 3(4)(2) of the Law on Competition

does not fully follow the wording of Article 3(4) of Regulation No 139/2004. However, only legal practice will show whether these differences will be substantive, although it is unlikely that the concept of full-function joint venture will differ from that existing in EU law. This article also analyses the main problems related to the concept of full-function joint venture in EU law.

*Įteikta 2012 m. birželio 6 d.*

*Priimta publikuoti 2012 m. birželio 14 d.*